

УДК 378.1

Кісера Я.В., кандидат біологічних наук, доцент
Федорович В.С., кандидат біологічних наук, доцент
Демус Н.В., асистент©

*Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій
імені С.З. Гжицького*

ПРОФОРІЄНТАЦІЯ – ОДНА З СКЛАДОВИХ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ У ЛЬВІВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ ТА БІОТЕХНОЛОГІЙ ІМЕНІ С.З. ГЖИЦЬКОГО

Професійна орієнтація в рамках її основних взаємопов'язаних елементів: професійної інформації, професійної консультації, професійного відбору та професійної адаптації забезпечує якісний набір студентів до університету. Успіх профорієнтаційної роботи залежить від чітко злагодженої роботи всіх структурних підрозділів університету, що дає можливість розширювати спектр освітніх послуг та підвищувати доступність якісної вищої освіти.

Ключові слова: профорієнтація, вища школа, освітній процес, професійна інформація, професійна консультація, професійний відбір, професійна адаптація

Вступ. Мета сучасного освітнього процесу – забезпечити людині життєвий успіх у суспільстві знань, але це залежить від багатьох факторів. Кожна людина у своєму житті, починаючи з юних років, мріє про найкращу для себе професію, матеріальне і духовне задоволення від праці, яке б супроводжувало її впродовж років.

Кожна молода людина, не раз замислювалася над питанням: ким бути? Як здійснити правильний вибір професії та знайти головну справу свого життя, щоб мати моральне задоволення від роботи, отримувати достатню заробітну плату, приносити користь людям, державі.

У кожного є свої особисті вимоги до майбутньої професії. Але разом зі своїми схильностями та бажаннями необхідно враховувати ще й запити ринку праці. Мабуть, у багатьох молодих людей є знайомі, друзі, які не знайшли собі роботи за професією після закінчення навчання, тому що професія втратила актуальність ще до моменту пошуку роботи. Важливим кроком до мети є вдалий вибір професії, яка повинна приносити задоволення. Для правильного вибору професії потрібно мати достатньо спеціальної інформації та природні задатки, щоб нею оволодіти. Перехід України до ринкової економіки вимагає побудови принципово нового господарського механізму використання робочої сили. Тому в сучасних умовах особливого значення набуває діяльність системи професійної орієнтації населення України.

© Кісера Я.В., Федорович В.С., Демус Н.В., 2011

Професійна орієнтація – це науково обґрунтована система соціально-економічних, психолого-педагогічних і методичних заходів, спрямованих на надання допомоги молоді в професійному самовизначенні відповідно з бажань, нахилів, здібностей і з урахуванням потреби у спеціалістах на ринку праці. Вибір професії – один з найвідповідальніших моментів у житті людини. Від того, наскільки правильним буде професійне самовизначення, багато в чому залежатиме життєвий шлях людини, її фізичне та психічне здоров'я. Дослідження психологів вказують на те, що близько 50% людей відчувають задоволення від життя тому, що займаються улюбленою справою, а інші 50% - від благополуччя у родині.

Матеріал і методи. Згідно з теорією профдіагностичного самовизначення Д. Сьюпера, людина, здійснюючи вибір професії, повинна враховувати:

- образ свого „Я” – спосіб думок про себе, свою самооцінку;
- інтелект: структуру загальних здібностей та здатності до оволодіння навичками та вміннями;
- інтереси: тенденції поведінки, які проявляються в бажанні, пошуку та виконанні людиною певних видів діяльності;
- особистий погляд на працю та професію, що є похідним елементом системи цінностей і формується в процесі становлення кар'єри, визначає ефективність та продуктивність діяльності;
- потреби: які визначають мотиви вибору професії і успішність у цій професії, а також спосіб діяльності, але не зміст;
- риси особистості – найбільш загальні моделі поведінки, які здійснюють вплив на форму трудової поведінки.

Кожна професія вимагає особливих здібностей та нахилів. Якщо особисті якості і можливості працівника співпадають з вимогами, які висуваються професією, тоді можемо говорити про професійну придатність. Її характеризують, такі показники, як успішність оволодіння професією і задоволення людини своєю професією.

Для того щоб вибір професії був свідомим і вільним, необхідно враховувати такі фактори, як: інформованість про світ професії, знання своїх особистісних можливостей, уміння співвідносити особисті риси з вимогами до спеціальності.

Професійна орієнтація здійснюється в рамках її основних взаємопов'язаних елементів: професійної інформації, професійної консультації, професійного відбору та професійної адаптації.

Результати дослідження. На жаль, не кожному вдається відразу обрати для себе ту єдину професію, яка слугуватиме джерелом натхнення на все життя. З часом може виникати розчарування, незадоволення, що проявляються у бажанні залишити фах, шукати собі інший, перекваліфікуватися. Виходячи з цього у Львівському національному університеті ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького були змушені перебудовувати профорієнтаційну роботу на всіх рівнях, а саме: ректорату, деканатів і кафедр.

На рівні ректорату було здійснено такі заходи:

- розроблено концепцію профорієнтаційної роботи;
- створено маркетингово-профорієнтаційну службу;
- укладено договори з вищими навчальними закладами I-II рівнів акредитації з метою забезпечення підготовки студентів за інтегрованими навчальними планами;
- відділом міжнародних відносин проведено заходи із залучення студентів-іноземців для навчання в університеті;
- розміщено на Web-сторінці університету відомості про профільні галузеві підприємства, організації, асоціації області та регіону з метою налагодження співпраці;
- профорієнтаційна робота, її якість стали постійним пунктом порядку денної роботи всіх колегіальних органів управління навчальним закладом;
- здійснене інформаційне забезпечення профорієнтаційної роботи, зокрема видано матеріали для допомоги викладачам, підготовлено профорієнтаційний відеоролик;
- на базі університету проводилися учнівські олімпіади, турніри, конкурси, в тому числі спеціалізовані олімпіади за професійним спрямуванням.

На рівні деканатів були проведені такі заходи:

- провідними вченими підготовлені агітаційні матеріали для профорієнтаційних бесід за спеціальностями;
- проведені наради із завідувачами кафедр з питань організації проведення профорієнтаційної роботи в закріплених районах, областях і вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації;
- інструктивні наради з педагогами щодо технології проведення профорієнтаційної роботи за конкретними спеціальностями;
- відправлені листи з методичними матеріалами в держбюджетні організації сільськогосподарського профілю про спільну профорієнтаційну роботу;
- складено графік виїздів співробітників університету у школи, коледжі Західного регіону України;
- запроваджено студентську акцію «Знайди собі заміну»;
- розроблено систему заохочення викладачів і студентів за якісну профорієнтаційну роботу;
- кафедри усіх факультетів підтримують зв'язок із випускниками університету, залучали їх до проведення профорієнтаційної роботи, опираючись на престижність їх професійних здобутків.

На рівні приймальної комісії були зrealізовані такі заходи:

- сформовано інформаційно-методичне та програмне забезпечення проведення профорієнтаційної роботи структурними підрозділами й окремими співробітниками;
- розіслано в районні відділи освіти Західного регіону матеріали інформаційно-рекламного блоку профорієнтаційного та проагітаційного характеру;
- проведено день відкритих дверей;
- проведено роботу з модернізації сайту університету.

Проводячи профорієнтацію, найчастіше доводиться відповідати на одне актуальне питання для молоді: Для чого потрібна вища освіта? Незважаючи на проблеми із працевлаштуванням, вища освіта потрібна для розвитку інтелектуальних і творчих задатків; розвитку естетичних та моральних якостей.

Запроваджена система вищеперерахованих заходів в університеті, дозволила забезпечити успішне проведення вступної компанії в 2010 році. Вперше були виконані ліцензовані обсяги прийому на такі напрямки і спеціальності, як «Ветеринарна медицина» та «Технологія виробництва продукції тваринництва». Ці результати були досягнуті завдяки чітко злагодженій роботі всіх структурних підрозділів університету, в тому числі новоствореного маркетингово-профорієнтаційного відділу, розроблений і прийнятій вченою радою концепції профорієнтаційної роботи, створенню студентської програми «Знайди собі заміну» та інших новацій профорієнтаційного характеру.

Таким чином, нашим університетом у профорієнтаційній роботі зроблено крок назустріч майбутнім студентам, які не залишилися байдужими до спеціальностей.

Висновки.

1. Професійна орієнтація в рамках її основних взаємопов'язаних елементів: професійної інформації, професійної консультації, професійного відбору та професійної адаптації забезпечує якісний набір студентів до університету.

2. Успіх профорієнтаційної роботи залежить від чітко злагодженої роботи всіх структурних підрозділів університету, що дає можливість розширювати спектр освітніх послуг та підвищувати доступність якісної вищої освіти.

Література

1. Барко В.І. Психологічна діагностика здібностей особистості до навчання у вузі /В.І. Барко, О.В. Шаповалов, В.Г. Панок //Практична психологія та соціальна робота. – 1998. – № 9. – С. 27-30.
2. Будзан Б. Бізнес-школа в умовах загострення конкуренції на ринку освіти в галузі менеджменту /Б. Будзан //Вища школа, 2005. – № 2. – С. 42-49.
3. Карпинська С.Я. Основи професіографії /С.Я. Карпинська, Р.Й. Мітельман, В.В. Синівський //Навчальний посібник. – К., МАУП. – 1997. – 148с.
4. Остапенко Н.Ф. Методичні рекомендації до проведення професійної консультації школярів /Н.Ф. Остапенко, Е.І. Федорчук //Кам'янець-Подільський державний інститут, 1997. – 43с.
5. Тугай А. Наша мета – випускати класних спеціалістів /А. Тугай //Вища школа, 2005. – № 3. – С. 22-35.
6. Уледов А.К. Професійна орієнтація – елемент підвищення конкурентоспроможності молоді на ринку праці /А.К. Уледов //Економіка України. – 1998. – № 6. – С. 86-88.

Summary

Kisera J.V., Fedorovych V.S., Demus N.V.

**CAREER GUIDANCE – ONE OF THE CONSTITUENTS OF TRAINING
PROCESS IN LVIV NATIONAL UNIVERSITY OF VETERINARY
MEDICINE AND BIOTECHNOLOGIES NAMED S.Z. GZHYTSKYJ**

Career guidance in the limits of its main mutually connected elements: professional informations, professional consultations, professional selection and professional adaptation ensure the qualitative admission of students to the university. The success of career guidance work depends on well – established work of all structural department of the university, that gives the possibility to wide the spectrum of educational service and to increase the accessibility of higher education quality.